

Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder

Nieuwsbrief

November 2017

Met het plan voor de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder wordt circa 70 hectare uiterwaardengebied opnieuw ingericht. Wij vertellen u in deze nieuwsbrief graag meer over de laatste ontwikkelingen.

Luchtfoto Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder
(bron: Rijkswaterstaat).

Wat gaat het inrichtingsplan voor de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder bieden

Natuurontwikkeling

Op circa 45 hectare wordt natuurontwikkeling beoogd met naar verwachting de volgende elementen:

Recreatie

Circa 3 km extra aan wandel/fietsroutes en mogelijkheden voor vogels kijken. Wellicht is er in de winter de mogelijkheid tot schaatsen in de uiterwaard.

Open water

Waterdiepte meer dan 2 meter, geschikt als rustgebied watervogels.

Ondiep water

De oeverzones worden met flauwe taluds ingericht, waardoor zich goed paai- en opgroei gebied voor vissen kan ontwikkelen. In het ondiepe water kunnen eieren en larven van waterorganismen snel tot ontwikkeling komen.

Door de natuurvriendelijke taluds kan het licht (plaatselijk) doordringen tot op de bodem, een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van ondergedoken waterplanten.

Moeraszones

Ondiep water of deels droogvallende platen, waarop zich moeras- en pioniersvegetaties kunnen ontwikkelen. Op de overgangen naar de hogere gronden zal hier ook deels zachthoutoibos tot ontwikkeling komen (els, wilg en mogelijk populier).

Kruidenrijke graslanden

Voor de graslanden rondom de geul wordt ingezet op een meer extensieve ontwikkeling. Bemesting blijft hier achterwege.

Cultuurgraslanden

Deze graslanden aan de randen van het plangebied worden

gedomineerd door grassen en zijn in gebruik uitgegeven als weiland, hooiland of voor de veeteelt bij lokale agrariërs. Door de openheid zijn de meer gevarieerde delen van het plangebied vanaf de dijk zichtbaar.

De uitvoering van de kadeverlaging Scherpekamp is afgerond

Om het rivierengebied tegen overstromingen te beschermen en het Pannerdensch Kanaal bij hoogwater beter te laten doorstromen, is de Scherpekamp (zomerkade) over een lengte van circa 700 meter met 1 meter verlaagd. Martens en Van Oord heeft het werk in opdracht van Rijkswaterstaat uitgevoerd.

Door de aanleg van een tijdelijke weg waren zowel de Scherpekamp als de aanliggende bedrijven, steenfabriek Huissenswaard (Caprice) en Maritiem Peters, tijdens de uitvoering bereikbaar. De zomerkade is verlaagd van gemiddeld 15,50 meter +NAP naar ongeveer 14,50 meter +NAP. Hiermee blijft er een tuimeldijkje van circa 30 cm over naast de weg, de Scherpekamp. De overstromingskans van de weg is hetzelfde als voor de kadeverlaging, dus hiermee blijft de bereikbaarheid van de aanliggende bedrijven onveranderd en de uiterwaard zal ook niet vaker onderlopen.

Ruimte voor de Rivier

De kadeverlaging was een van de laatste projecten binnen het programma Ruimte voor de Rivier. Deze maatregel zorgt bij hoogwater voor een waterstands-daling van 10 cm op het Pannerdensch Kanaal.

Werkweg

Wijziging inrichtingsplan

Sinds de laatste informatiebijeenkomst over het project bij eet- en drinkfestijn De Waay in december 2016 is het inrichtingsplan nog enigszins in detail uitgewerkt. In overleg met Projectbureau ViA15 is besloten om de zone onder de geplande doortrekking van de A15 (reserveringsruimte ViA15) nu nog buiten het plangebied te laten.

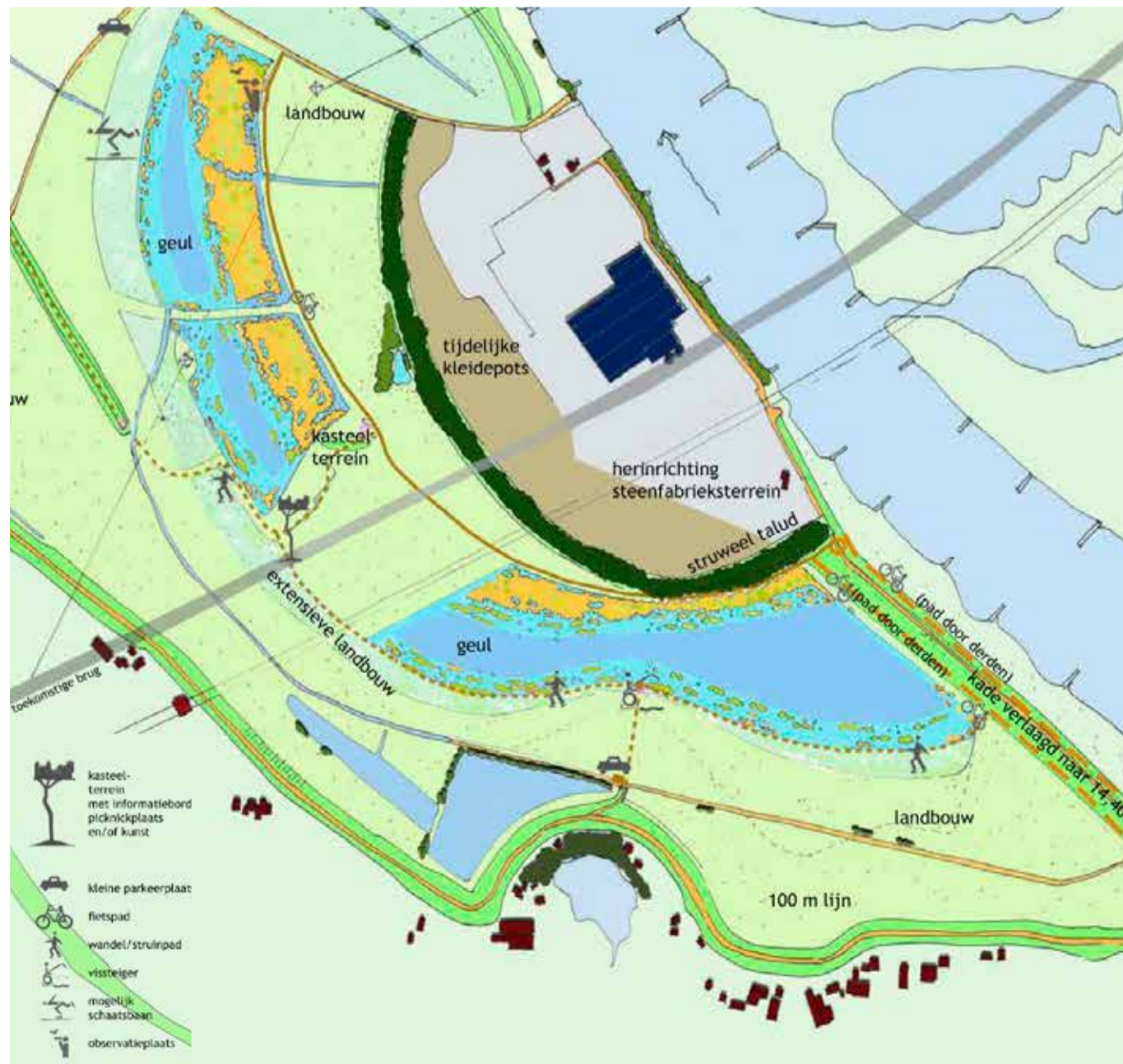
Door het weglaten van deze zone kan, vergeleken met de oorspronkelijk beoogde plas, minder diep ontgraven worden. Voor delen aan weerszijden van het tracé wordt dus slechts nog oppervlakkig de klei afgegraven. Het patroon van de historische meander De Wardt blijft met de resterende waterpartijen min of meer in stand.

Door deze afspraken bestaat er geen samenloop tussen de werkzaamheden van het plan Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder en de doortrekking ViA15. ViA15 staat ook geheel los van het initiatief Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder.

In een later stadium worden mogelijk nog afspraken gemaakt over aansluiting van het plan Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder en de zone onder de brug. Ook zal dan nagegaan worden hoe om te gaan met de aldaar vrijkomende klei; deze is immers geschikt als grondstof.

Planning ViA15

Voormalig minister Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu heeft op 8 maart 2017 bekendgemaakt dat zij het tracébesluit voor de precieze ligging en inpassing van de A12/A15 Ressen - Oudbroeken (ViA15) heeft vastgesteld. In 2018 wordt volgens planning het werk als een DBFM-contract in de markt gezet. Bij een *Design, Build, Finance and Maintain*-contract is de opdrachtnemer zowel verantwoordelijk voor het ontwerp en de bouw van het project, als voor de financiering en het totale onderhoud. In 2019 wordt naar verwachting de opdrachtnemer bekend gemaakt en start de realisatie van het werk.

In gesprek met Patricia van Eet en Drinkfestijn de Waay

Langs de Rijndijk tegenover het plangebied ligt Eet en Drinkfestijn de Waay; een veelzijdig familiebedrijf in het Gelderse Doornenburg. Voor de communicatie over ons project in de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder kunnen wij altijd terecht bij De Waay. Bovendien kunnen wij altijd rekenen op de gastvrijheid van eigenaresse Patricia. Het is alweer enige tijd geleden dat wij de Commissie MER (Milieu Effect Rapportage) op bezoek hadden bij De Waay en daarom vonden wij het tijd om even bij te praten

Patricia Peters, 42 jaar oud, geboren en getogen in Doornenburg, is sinds 2014 de eigenaar van Eet en Drinkfestijn de Waay. Voor Patricia was het niet geheel onbekend terrein, omdat zij er altijd al gewerkt heeft in de tijd dat het van haar ouders was. Zij huurt de locatie van neef en nicht Sepp en Aukje Willemsen, welke eigenaar tevens eigenaar zijn van de naastgelegen camping.

Het bedrijf is zoals gezegd al jaren binnen de familie, omdat het bedrijf van de ouders van Patricia is geweest. In die tijd hebben haar ouders er een behoorlijk reputatie mee opgebouwd. Toen zij tien jaar geleden besloten om er mee te stoppen hebben zij de zaak overgedaan aan Jan Nijland uit Zevenaar. Sinds 2014 is het bedrijf weer terug in de familie,

waardoor camping en horeca weer een groot familiebedrijf zijn geworden. De naastgelegen camping is 18 hectare groot.

Patricia, hoe ziet een gemiddelde werkdag eruit en wat spreekt je aan in je werk?

'Op de drukste momenten in de zomer komt het voor dat ik tot wel 16 uur op de zaak ben. Er zijn dan dagen dat er wel meer dan 100 gasten komen eten, waaronder met name fietsers en veel mensen uit de buurt. Maar juist die gasten maken het werk zo leuk! De campinggasten komen uit alle windstreken, van Barcelona tot Zwitserland, elk met hun eigen bijzondere verhaal. Ik ben wel blij dat ik niet pal naast het werk woon en in mijn vrije tijd rijd ik soms bewust over de Krakkedel, zodat ik niet in de verleiding kom om collega's te hulp te schieten. In de winter is het rustiger en beperken de werkzaamheden zich veelal tot het weekend met het organiseren van verjaardagen, bruiloften, familiedagen, kinderfeestjes, lunches, etc.'

Voor informatiemiddagen / -avonden over de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder kunnen wij altijd bij De Waay terecht. Maar wat vind jij zelf eigenlijk van het plan?

'Het plaatje ziet er mooi uit en het gebied kan in de toekomst ook door bijvoorbeeld vissers worden gebruikt. Met De Waay hopen wij hier natuurlijk de vruchten van te plukken. Leuk dat er ook overleg is met partijen uit de omgeving over hun wensen voor het plan.'

Patricia Peters

Met de uitvoering van het project leggen wij voor langere periode beslag op de uiterwaard. Hoe denk jij hierover?

Ik ben daar positief over, want ik weet dat er een mooier gebied voor terugkomt. In het verleden heeft ook de aanleg van de Betuwelijn bij ons (tijdelijk) voor inkomsten gezorgd. Mensen van de bouw kwamen bij ons eten en koffie drinken. Voor ons is het wel belangrijk dat er niet in het weekend en de bouwvak wordt gewerkt. In die periodes komen de meeste gasten.'

Hoe kijk jij tegen de komst van de A15 aan?

'Ik ben daar niet blij mee, want het is iets blijvends! De impact op met name de camping zal naar verwachting groot zijn. Hadden ze in het verleden, gelijktijdig met de aanleg van de Betuwetunnel, maar een tunnel gebouwd...'

Bestemmingsplan en vergunningen

Het College van B&W heeft de planologische procedure voor het project in augustus 2017 opgestart. Zij hebben in overleg besloten om het plan voor te leggen aan de gemeenteraad voor vaststelling. Om het project mogelijk te maken is een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Naast deze wijziging van het bestemmingsplan wordt voor het project een aantal vergunningen aangevraagd. Omdat er sprake is van een gecoördineerde procedure, worden de ontwerpbesluitingen en de milieueffectrapportage (MER) gelijktijdig ter inzage gelegd.

Vanaf 16 november 2017 liggen het ontwerpbestemmingsplan, de MER en de ontwerpbesluiten op grond van de Ontgrondingenwet, Waterwet, Wet natuurbescherming en de Waterbodempkwaliteitskaart gedurende 6 weken ter inzage. Deze ontwerpbesluiten en de daaraan ten grondslag

liggende aanvragen zijn in te zien en te downloaden via de website www.coördinatiegelderland.nl onder Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder, ter inzagelegging ontwerpbesluiten.

Het digitale ontwerpbestemmingsplan met bijlagen is via de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl te raadplegen. Zoek op www.ruimtelijkeplannen.nl op de naam van het bestemmingsplan 'Herinrichting Angerensche en Doornenburgse Buitenpolder' of navigeer via de kaart naar het gebied.

Bomenkap

Programma Stroomlijn

Het afgelopen half jaar zijn op diverse plekken in de Huissensche Waarden rooi-, maai- en freeswerkzaamheden uitgevoerd. Deze begroeiing vormde een belemmering voor de doorstroming bij hoogwater en is in het kader van het gebiedsoverstijgende Programma Stroomlijn van Rijkswaterstaat verwijderd.

Onder meer langs de plas in de buitenpolder is de lijnvormige wilgenbeplanting verwijderd. Deze plas wordt onder meer gebruikt als viswater door Hengelsportvereniging Lotus Vulgaris. Verder is enige begroeiing aan de westkant van de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder verwijderd.

De uitvoering van Programma Stroomlijn staat los van ons project in de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder. Binnen ons project wordt de bestaande (waardevolle) begroeiing zoveel mogelijk gehandhaafd. Een goed voorbeeld is de inpassing van de markante meidoornhaag langs de Scherpekamp aan de westzijde van het plangebied.

Cultuurhistorie Huissensche Waarden onder gunstig gesternte

De Huissensche Waarden behoren tot de categorie van relatief gave uiterwaarden in de delta. Ze zijn nog rijk aan cultuurhistorische en aardkundige elementen waaraan je de fascinerende geschiedenis van het gebied nog zo fraai kunt aflezen.

Teruggegeven aan de rivier

Van de Scherpekamp tot Malburgen wordt het gebied doorsneden door een complex van strangen/restgeulen: natte overblijfselen van Rijnlopen die grote invloed hebben gehad op de ontwikkeling van Angeren en Huissen in de middeleeuwen. Tussen dat lint van strangen en de dijk liggen sporen van oeverwaldoorbraken (zogenoemde crevassen) uit de tijd dat de rivier nog alle ruimte had. Elders herinneren wielen aan doorbraken van dijken. Overal bespeur je oudhoevig land: land dat bij het verleggen van de dijk is teruggegeven aan de rivier. Tussen het strangelint en de rivier vind je jongere uiterwaardgronden. Richels en sleuven in het landschap vertellen hier over het grillige gedrag van een rivier die intussen opgesloten is geraakt door de bedijking.

Gelderse soldaten

De uiterwaarden dragen ook sporen van militaire activiteit. Zoals kazematten uit de Tweede Wereldoorlog (een ervan ligt in de terreinophoging van het Looweer). Herkenbaar zijn ook nog de resten van een militaire weg uit de Tachtigjarige Oorlog. Deze liep vanuit Arnhem via Pannerden en Lobith (hier heb je nog een Huissensestraat) naar Schenkenschans: het machtige fort dat de strategisch belangrijke splitsing van Neder-Rijn en Waal bewaakte. In de uiterwaarden stonden destijds wachttorens die alarmsignalen afgaven als de Spanjaarden opdoken aan de overkant van de rivier. Ze stonden onder meer bij het Looweer en rond de Brouwketel en de Scherpekamp. Bijzonder is ook dat de plek nog traceerbaar is waar lange tijd de Gelderse soldaten begraven lagen die waren gesneuveld met het beleg en ontzet van het Kleefse Huissen in 1502. Een gebeuren dat nog ieder jaar met veel spektakel wordt herdacht door de Huissense gilden.

Industriële activiteit

Hooggelegen fabrieksterreinen - bij de Scherpekamp en het Looweer - en klei- en zandputten getuigen van industriële activiteit en winning van delfstoffen in recentere tijden. Al vroeg lagen om de uiterwaarden kaden om het boerenland en de terreinen van de steenfabrieken 's zomers te beschermen tegen overstroming. De zomerkaden zijn voor een groot deel nog intact. Zeldzaam fraai zijn de ensembles van kadekronkels en doorbraakkolkjes in het noordelijk deel van de uiterwaarden. Verborgen in het gebied zijn nog de sluizen waarmee eeuwenlang het water in de buitenpolder werd beheerst. Geen wonder dat de Huissensche Waarden een hoge cultuurlandschappelijke waardering hebben gekregen op de Erfgoedkaart van de gemeente Lingewaard.

Creativiteit

Het is dan ook mooi dat bij ruimtelijke ontwikkeling, zoals het plan Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder, rekening wordt gehouden met deze rijke cultuurhistorie. Oud en nieuw hoeven elkaar niet te bijten; ze kunnen elkaar zelfs versterken. Dat vraagt wel om bereidheid om de historische kwaliteiten in kaart te brengen. En creativiteit om ze te kunnen integreren in de ruimtelijke vernieuwing. Deze speelt vooral in de contreinen van de Scherpekamp en Steenfabriek Huissenswaard waar een brug moet komen voor de verlengde A15. Voor de bouw van de brug en de weg zijn veel delfstoffen nodig. Er is dan ook behoefte aan klei- en zandwinning. Daar komt nog bij dat Rijkswaterstaat door verlaging van de kade bij de Scherpekamp de waterafvoer met hogere rivierstand kan verlagen met circa 10 cm. Het binnenstromende water moet gecontroleerd zijn weg vinden in de polder.

Middeleeuwse Rijnmeander

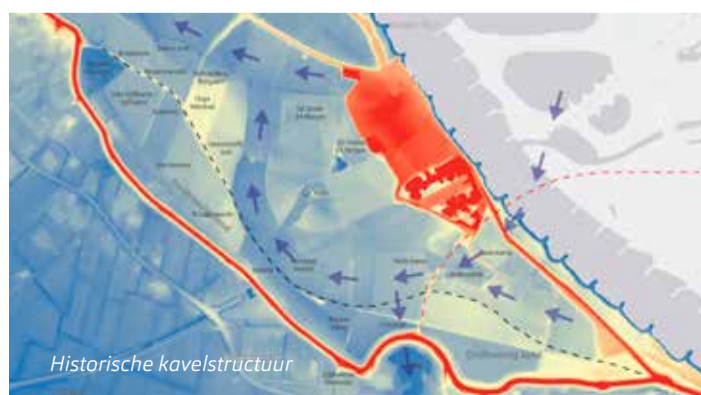
Pluspunt binnen het plan Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder is het streven naar een samenhangende aanpak. Zo worden delfstofwinning en natuurontwikkeling gecombineerd met aandacht voor cultuurhistorie en landschap. Ontwikkeling als middel om het landschappelijk geschiedboek meer leesbaar te maken. De aandacht gaat hierbij vooral uit naar een zogenaamde verlande middeleeuwse Rijnmeander. Dat betekent dat de oude Rijnmeander door de tijd heen in land is veranderd. Deze kronkelbedding laat zich steeds zien bij hoge rivierstand, als haar laagten zich vullen met water. Verbonden met de ingeslapen meander zijn allerlei cultuurhistorische elementen. Zoals de verkaveling van het cultuurland ervan, het bodemerfgoed van kasteel De Wardt (resten kasteelheuvel en -grachten) en de sporen van een lijn- of trekpad uit de tijd dat de meander nog als nevengeul meedeed met het riviersysteem. Over dat pad werden de zeilschepen met paardentraction stroomopwaarts getrokken.

Zichtbaar geïnspireerd

De uitdaging bij het plan Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder is geweest om de belangen die spelen met elkaar te verzoenen. Daarbij is ook gekeken naar de benodigde hoeveelheid zand en klei, de aanwezigheid van kabels/leidingen en de beschermzone van de dijk waar graafwerk taboe is. Bij het passen en meten zijn al die belangen meegewogen. Het resultaat is een compromis-ontwerp dat niet voorziet in een herstel van de meander. Maar het is wel zichtbaar geïnspireerd op het beloop van de Rijnkronkel. De flauwe oeverzones moeten dat effect nog versterken. Te verwachten is dat bij het archeologische onderzoek materiaal voor de dag komt dat nog meer inzicht geeft in de geschiedenis van de meander en zijn omgeving. Misschien zitten daar sensationele nieuwtjes bij, krenten in de pap van het grote verhaal dat straks kan worden uitgedragen, natuurlijk in het landschap. Dan gaat u daar uiteraard van horen.

Kavelstructuur

Positief is het voornemen om de cultuurhistorie van het omliggende gebied in te passen. Daartoe behoren de plek van De Wardt en de verkaveling van het oudhoevige land. De kavelstructuur blijft ongerept of wordt na de kleiwinning hersteld. Ook is er aandacht voor het groene erfgoed; zo wordt een markante meidoornhaag geheel gespaard. Jammer is wel dat elders historische kavelgrensbepalingen grotendeels zijn verdwenen vanwege de eisen van Rijkswaterstaat ten aanzien van begroeiing in de uiterwaarden (Programma Stroomlijn). Maar misschien zit er met een nadere toelichting nog rek in de standpunten, ook al omdat het gebied met het historische groen – ooit een doornenwaard – in de luwte van de rivierbedding ligt.

Panoramisch

We beseffen dat het plan Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder voor het gebied van de Scherpekamp nog oogt als een aparte ontwikkeling in de Huissensche Waarden. De bedoeling is dat in de nieuwe planvorming grotere landschappelijke verbanden gaan opvallen zodat je de dynamiek rond de Scherpekamp en de ontwikkelingen elders in de uiterwaarden ervaart als een harmonisch samenspel. Hierbij kan de belangrijke structuur van strangen/restgeulen worden geaccentueerd en ook meer gastvrij worden voor de flora en fauna die hier van ouds-her thuishoren. Onder deze omstandigheden wordt het ook aantrekkelijk om het gebied panoramisch te kunnen beleven, vanaf een of meer plekken waar ooit wachttorens waakten tegen Spaanse invasie. Al met al belooft de cultuurhistorie een dankbare bron van inspiratie te worden voor de toekomstige inrichting van de Huissensche Waarden. Dan zijn hier ook maatregelen nodig die veerkrachtig inspelen op de gevolgen van de klimaatverandering. Daarbij valt veel te leren van de wijsheid achter de vroegere waterbeheersing in het gebied.

Ferdinand van Hemmen

Landschapshistoricus

Ferdinand van Hemmen

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Iwan Reerink

Projectleider K3Delta
024 348 88 54
i.reerink@k3delta.nl

Jildert Hijlkema

Medewerker gebiedsontwikkeling K3Delta
024 348 88 52
j.hijlkema@k3delta.nl

Fotoverantwoording:

Iwan Reerink en Jildert Hijlkema (K3Delta)
Ferdinand van Hemmen
Foto voorpagina: Rijkswaterstaat

www.k3delta.nl

K3DELTA

een **K3** onderneming

